

TAMPEREEN KAUPUNKI

Päivähoitomatkojen liikkumisen ohjaus

Loppuraportti

Kulje viisaasti

SITOWISE

Sisältö

1 Hankkeen tausta, sisältö ja työvaiheet	<u>2</u>
2 Taustakyselyiden tuloksia	<u>7</u>
3 Pyörälainaamot	<u>12</u>
4 Sähköpyörien paikannusaineiston analyysit	<u>17</u>
5 Muksubussit	<u>21</u>
6 Pyöräilytapahtumat ja matkalippukampanja	<u>25</u>
7 Talvikampanja	<u>29</u>
8 Lainaamotoiminnan palaute	<u>33</u>
9 Hankkeen viestintä	<u>41</u>
10 Johtopäätökset ja kehittämis ehdotukset	<u>44</u>

1. Hankkeen tausta, sisältö ja työvaiheet

TAMPEREEN KAUPUNKI

Hankkeen tausta

- Taustalla Tampereen kaupungin tavoitteet kestävien kulkutapojen osuuden kasvulle, kaupunkitilan viihtyisyydelle, perheiden arjen liikkumisen lisäämiselle ja turvallisuudelle.
- Saattoliikenteen oravanpyörä: Lyhyitäkin matkoja kuljetaan autolla ja päiväkotien ja koulujen lähistöllä saattoliikenne heikentää kävelijän ja pyöräilijän turvallisuutta, mikä edelleen lisää autoilua.
- Lyhyistä 2-3 km matkoista henkilöautolla kuljetaan 60%. Näissä matkoissa on runsaasti pyöräilypotentiaalia. 5-7 km matkoista enää 4% kuljetaan pyörällä (HLT 2016, Tampereen seutu). Sähköpyörä lisää pidempienkin matkojen pyöräilypotentiaalia ja voi helpottaa ympärivuotista pyöräilyä.
- Kestävästi liikkumisesta (pyörällä) halutaan tehdä lapsiperheille normaali, sujuva tapa. Lapsiperheet ovat tärkeä kohderyhmä, sillä perheen kasvaessa luodaan uusia rutiineja myös liikkumiseen.
- Pikkulapsiperheiden pyöräilyn esteenä pidetään usein tarvetta kuljettaa lapsia nopeasti. Lasten kuljettamisen välineet voivat olla vieraita.

Kuva: Sähköpyörä lisää pidempienkin matkojen pyöräilypotentiaalia.

Hankkeen sisältö

- Hankkeesta vastasivat Tampereen kaupungilla Sanna Ovaska ja Heljä Aarnikko. Konsulttina työssä toimi Sitowise Oy, jossa työstä vastasivat Laura Mansikkamäki, Janne Tuominen ja Virpi Ansio.
- Hankkeen tavoitteena helpottaa päätöstä sähköavusteisen pyörän tai kuljetusvälineen hankinnasta sekä testata lainaamokonseptia.

Kysely päiväkotien henkilökunnalle ja vanhemmille:

Tunnistettiin kestävän saattoliikenteen ja perheiden kestävän liikkumisen esteet ja mahdollisuudet sekä lainaamotoiminnan potentiaaliset kohdealueet

Liikkumisvälinelainaamo päiväkotilasten vanhemmille:

Avattiin neljä lainaamopistettä, joissa perheiden lainattavissa sähköavusteisia pyöriä, pyöräkärriä ja peräpyöriä

Muksubussit:

Viestittiin muksubusseista ja tehtiin kysely niiden käytöstä

Pyöräilytapahtumat ja viestintä päiväkodeilla:

Kannustettiin pyöräilyyn saattomatkoilla ja koko perheen kestävään liikkumiseen

Matkakorttikampanja päiväkodeille:

Kannustettiin joukkoliikenteen käyttöön tarjoamalla matkakorttietuutta ja tietoa joukkoliikennemahdollisuuksista

Talvikampanja päiväkotien henkilökunnalle:

Tarjottiin kokeilumahdollisuutta päiväkotien henkilökunnalle talvenaikaiseen sähköpyöräilyyn. Tämä kampanja jatkuu talven yli toisella rahoituksella.

Työvaiheet

Huhti-toukokuu: kyselyt

Kaikille päivähoidossa olevien lasten vanhemmille ja päivähoitopaikkojen henkilökunnalle

Toukokuu: 10 pilottipäivähoitopaikkaa

valinta halukkuuden ja potentiaalin perusteella

Kesä-marraskuu:
liikkumisväline-
lainaamo

Touko-tammikuu:
tapahtumat,
tempaukset, tiedotus

- Päätös hankkia kulkuväline helpottuu → Muutos kulkutapajakaumassa?
- Liikkumisvälinelainaamon konseptin toimivuuden testaus
 - Kehittämisehdotukset

Tiedotus

Tiedotus

Media-
näkyvyys

Kokemusten
kerääminen

2. Taustakyselyiden tuloksia

Päiväkotilasten vanhemmat ja päivähoitopaikkojen henkilöstö

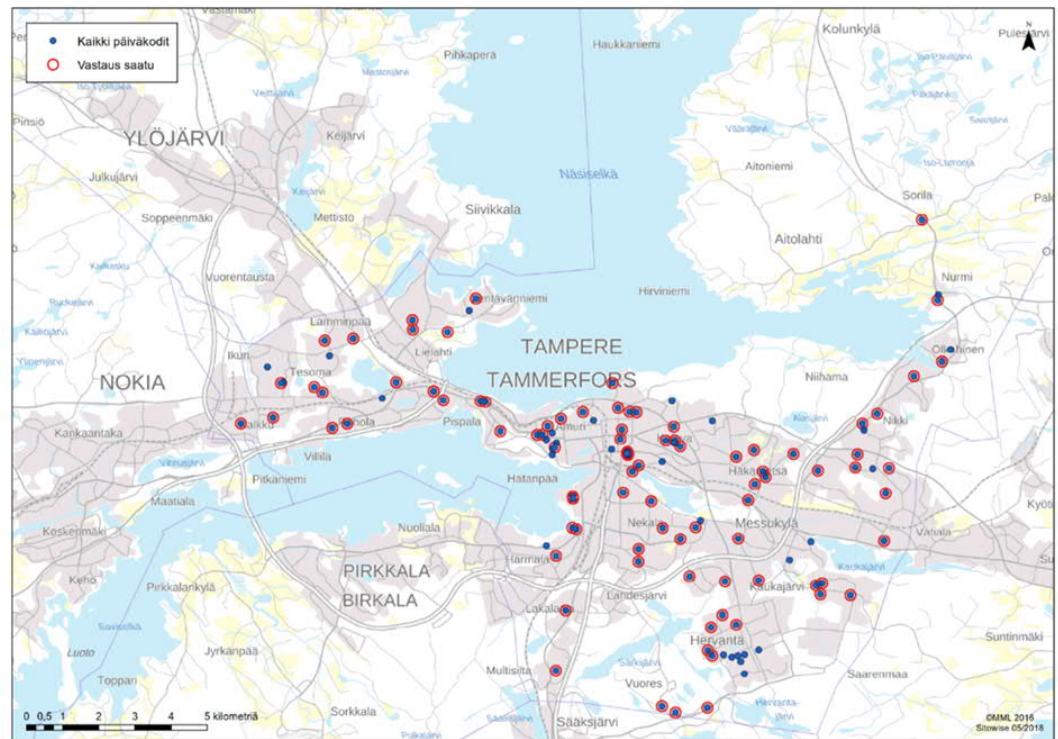

TAMPEREEN KAUPUNKI

Kyselyt

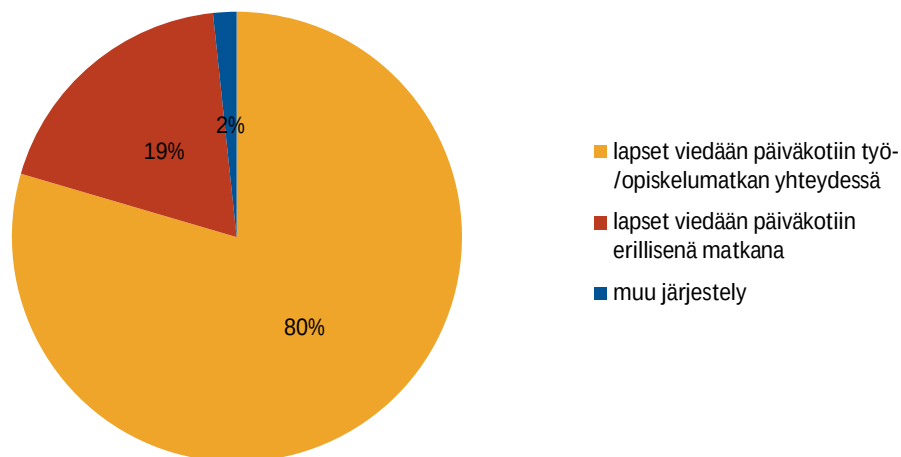
- Taustakyselyllä kartoitettiin päiväkotien perheiden ja henkilökunnan liikkumisen nykytilaa, kestävästi liikkumisen esteitä ja potentiaalia ja kiinnostusta lainaamatoimintaan.
- Vastauksia kerätty 16.4. – 2.5.2018 välisenä aikana Surveypal-kyselyllä.
- Vanhemmille suunnattuun kyselyyn saatu yhteensä 1 291 vastausta 92 eri päiväkodista. Päiväkoteja kaikkiaan 123, kattavuus 75%.
- Päiväkodin johdolle suunnattuun kyselyyn saatu yhteensä 58 vastausta 26 eri päiväkodista. Kattavuus 21%.

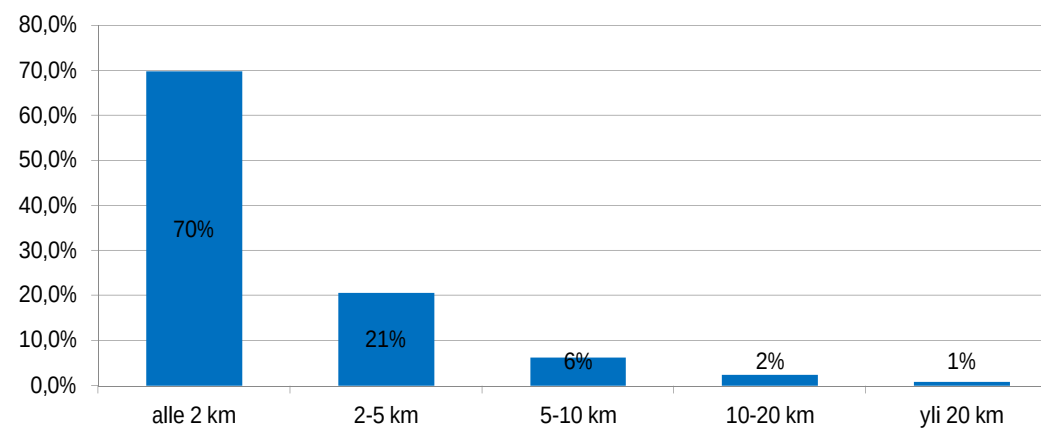
Vanhemmat

päiväkotimatkat, n=1291

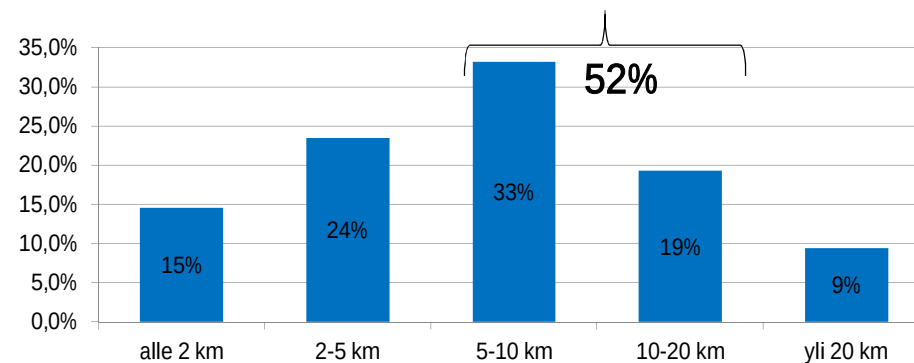
Mikä seuraavista kuvaa parhaiten päiväkotimatkoihin liittyvää matkustamista perheessänne?

Mikä on kotinne ja päiväkodin välinen etäisyys?

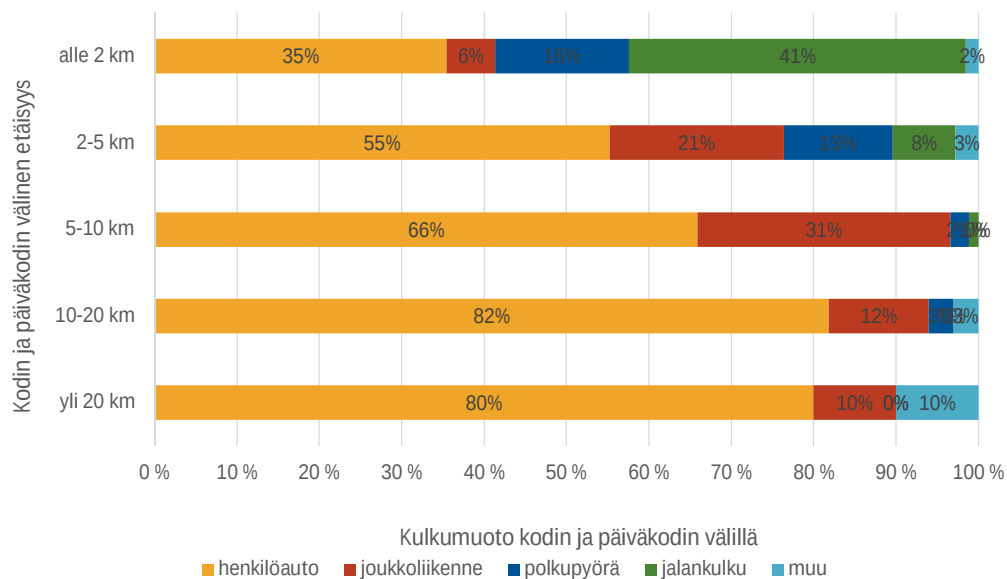
Mikä on päiväkodin ja työ-/opiskelupaikkanne välinen etäisyys?

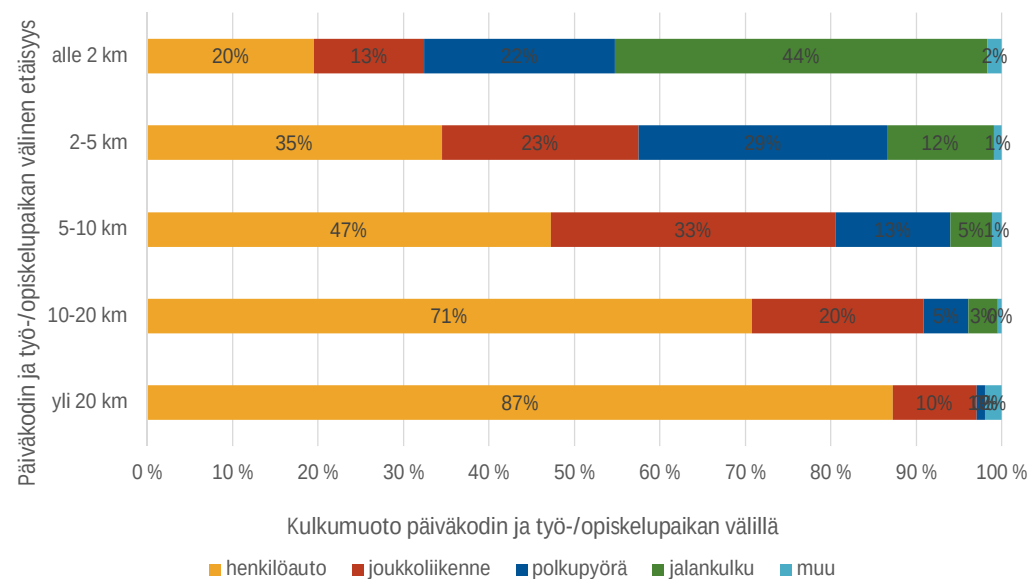
Vanhemmat

kulkumuodot matkan pituuteen suhteutettuna

Kodin ja päiväkodin väliset matkat

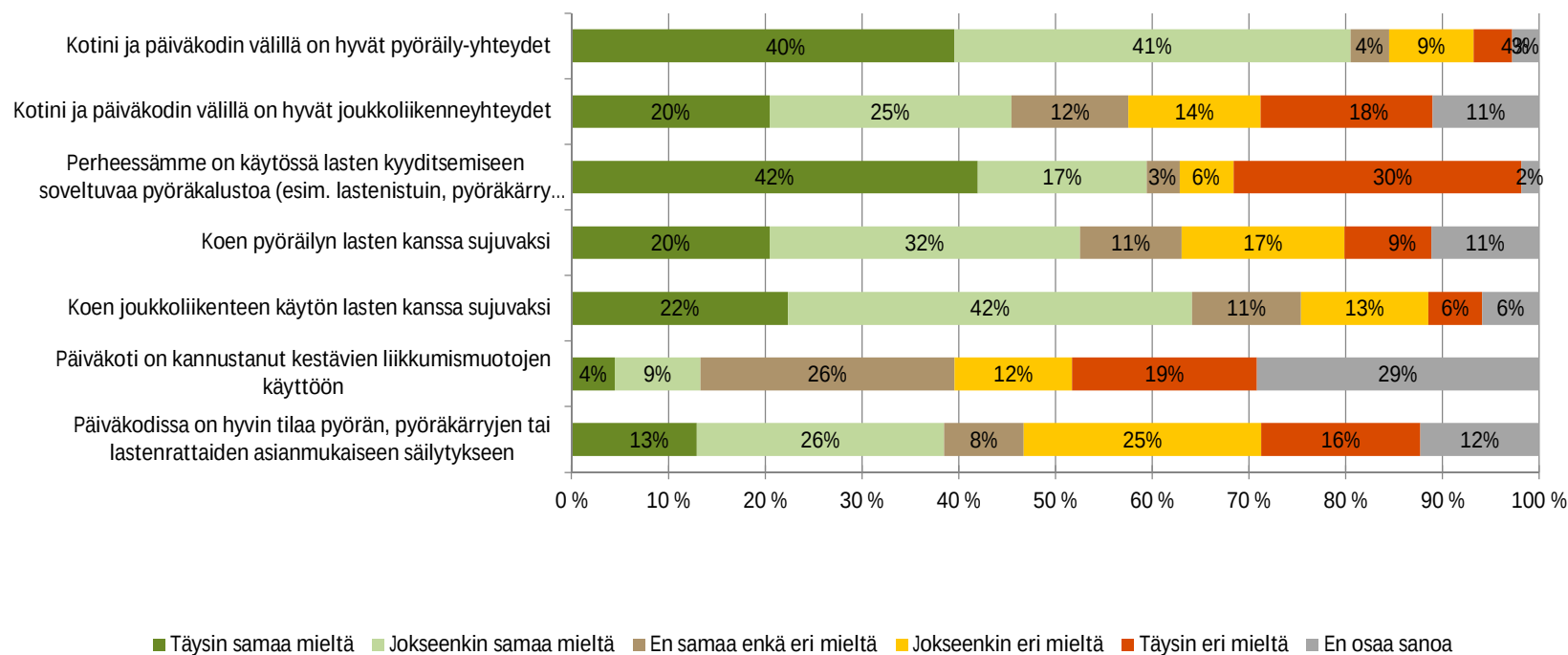

Päiväkodin ja työ-/opiskelupaikan väliset matkat

Vanhemmat

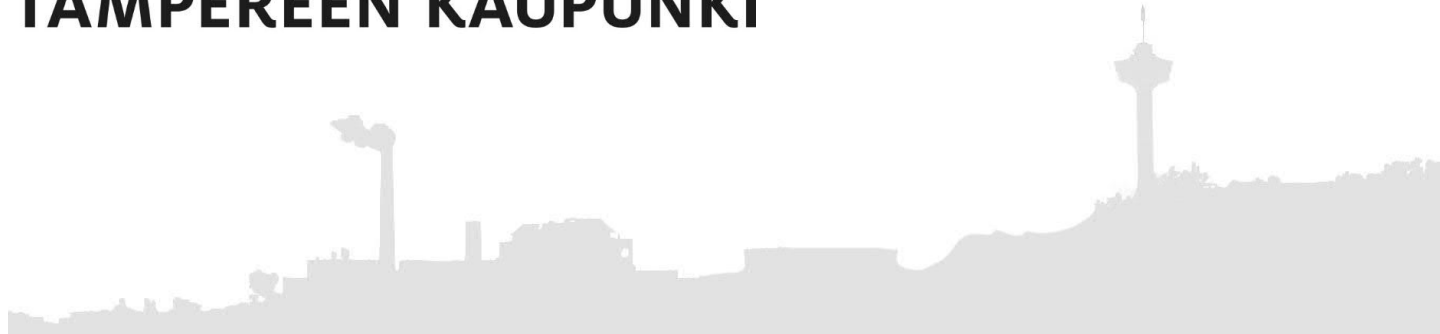
päiväkotimatkoihin liittyvät väittämät

3. Pyörälainaamot

TAMPEREEN KAUPUNKI

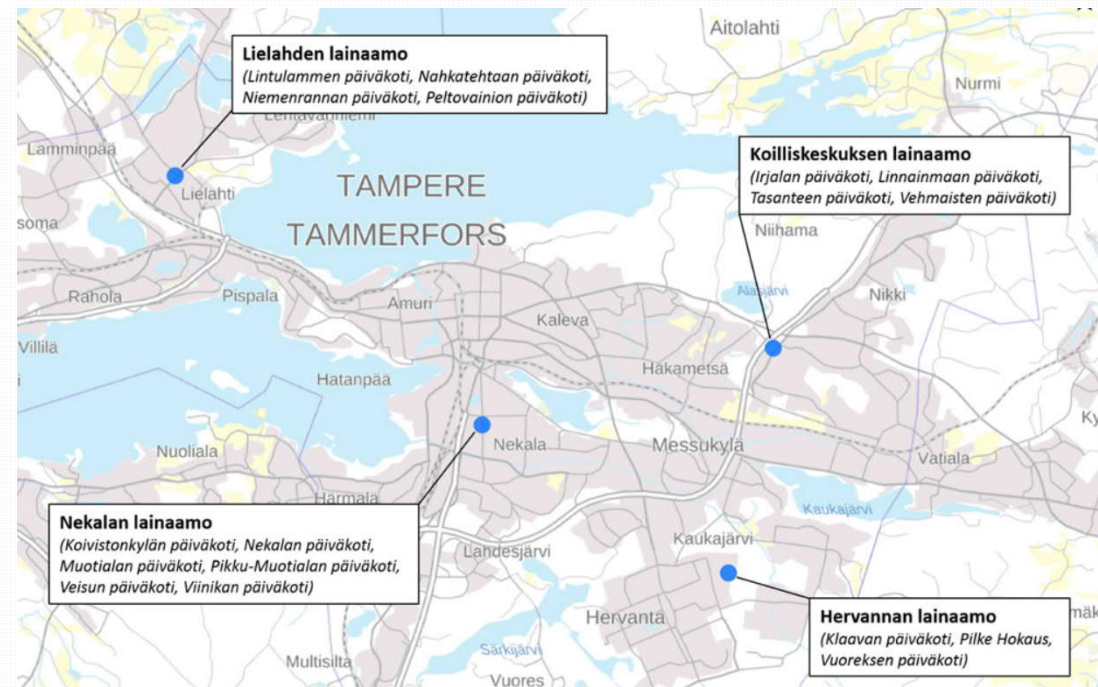
Pyörälainaamot ja pilottipäiväkodit

- Hankkeessa perustettiin neljä pyörälainaamoa ja valittiin mukaan 17 päiväkotia kulkutapamuutoksen potentiaalin, päiväkodin halukkuuden ja sijainnin perusteella
 - Koilliskeskuksen lainaamon piirissä olivat: Irjalan, Tasanteen, Linnainmaan ja Vehmaisten päiväkodit.
 - Hervannan lainaamon piirissä olivat: Vuoreksen päiväkotia, Klaavan päiväkotia ja Pilke Hokus
 - Nekalan lainaamon piirissä olivat: Koivistonkylän, Nekalan, Muotialan, Pikku-Muotialan, Veisun ja Viinikan päiväkodit.
 - Lielahden lainaamon piirissä olivat: Lintulammen, Nahkatehtaan, Niemenrannan ja Peltovainion päiväkodit.

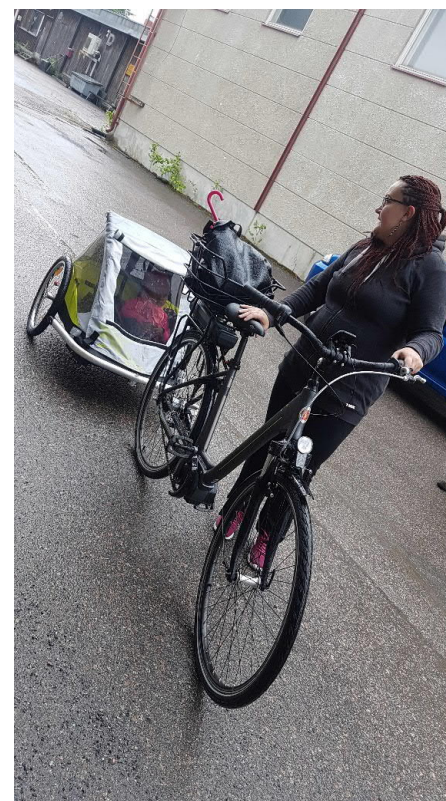
Pyörälainaamon periaatteet

- Lainaamot sijaitsivat Lielahdessa, Koilliskeskuksessa, Nekalassa ja Hervannassa. Lainaamot olivat 17 päiväkodin perheen ja henkilökunnan käytössä.
- Lainattavina oli yhteensä 8 sähköpyörää, 8 sähköpyörä-pyöräkärri -yhdistelmää ja 8 peräpyörää
- Lainausaika oli 13pv kerrallaan, paitsi heinäkuussa 4 viikkoa. Pyörien huoltoon oli varattu päivä varausten välillä.
- Tampereen Sarka Oy pyöritti lainaamotoimintaa 3 pisteessä, Koilliskeskuksessa toiminnan hoitivat aluekoordinaattori ja nuorisopalvelut
- Varaus hoidettiin Sitowiseltä (kts. Seuraava dia)

Pyörälainaamon varauskäytännöt

1. Lainauspistekohtaiset varauskalenterit (excel-tilukot) olivat nähtävissä kaupungin sivuilla osoitteessa www.tampere.fi/pyoralainaamo.
2. Varaus tapahtui sähköpostilla osoitteeseen pyoralainaamo@sitowise.com
3. Varmistus lähetettiin varaajan sähköpostiin kera pelisääntöjen ja ohjeiden.
4. Varasajakohdan lähestymisestä muistutettiin lähempänä ajankohtaa.
5. Myös palautusajakohdan lähestymisestä ja palautekyselyyn vastaamisesta muistutettiin sähköpostitse.
6. Lainaajilla tiedossa Sarkan päivystysnumero, jos pyörän kanssa tulee ongelmia, esim. huoltotarvetta.

Lainavälineiden käyttöasteet

- Lainajaksoja oli tarjolla kesän ja syksyn aikana yhteensä 215 kappaletta. Näistä varattuna oli 150 jaksoa (70 %). Pyörän ja karryn yhdistelmä oli lähes täysin varattu.
- Alkukesän kokemusten perusteella välineitä siirrettiin Lielahden lainaamosta muihin lainaamoihin kysynnän ja tarjonnan tasaamiseksi.
- Pääsääntöisesti samaa välinettä lainattiin vain kerran samalla henkilölle.

	Lainausjaksoja tarjolla			Lainausjaksoja varattuna			Käyttöaste		
	Sähköpyörä	Peräpyörä	Sähköpyörä + kärry	Sähköpyörä	Peräpyörä	Sähköpyörä + kärry	Sähköpyörä	Peräpyörä	Sähköpyörä + kärry
Hervannan lainaamo	21	24	22	17	5	22	81 %	21 %	100 %
Koilliskeskuksen lainaamo	22	24	22	21	8	21	95 %	33 %	95 %
Lielahden lainaamo	8	6	8	5	1	5	63 %	17 %	63 %
Nekalan lainaamo	20	18	20	18	8	19	90 %	44 %	95 %

TAMPEREEN KAUPUNKI

4. Sähköpyörien paikannusaineiston analyysit

Aineiston kerääminen

- Sähköpyöriin asennettiin kaupungin työkoneissa käytössä olevat Paikannin GPS-seurantalaiteet. Laitteet toimivat erityisesti suojana varkaustapausten varalta.
- Paikannusaineistoa saatiin kerättyä 16 sähköpyörästä (8 sähköpyörää + 8 sähköpyörä+kärry -yhdistelmää) aikaväliltä 21.6. – 4.11.2018.
- Välineet lähettivät sijaintitietonsa keskimäärin 3-4 kertaa päivässä. Liikkeessä ollessaan sijaintitieto pyörästä saatiin parhaimmillaan ½ tunnin välein, paikallaan ja sisätiloissa ollessaan havaintoja saattoi tulla vain 0-1 kpl päivää kohden.
- Välineiden kulkemia reittejä arvioitiin laskemalla pyöräkohtaisesti lyhin reitti kahden peräkkäisen havainnon välille (STK2018-verkko). Menetelmä sisältää hieman epävarmuuksia, jonka vuoksi tuloksiin on suhtauduttava varauksella

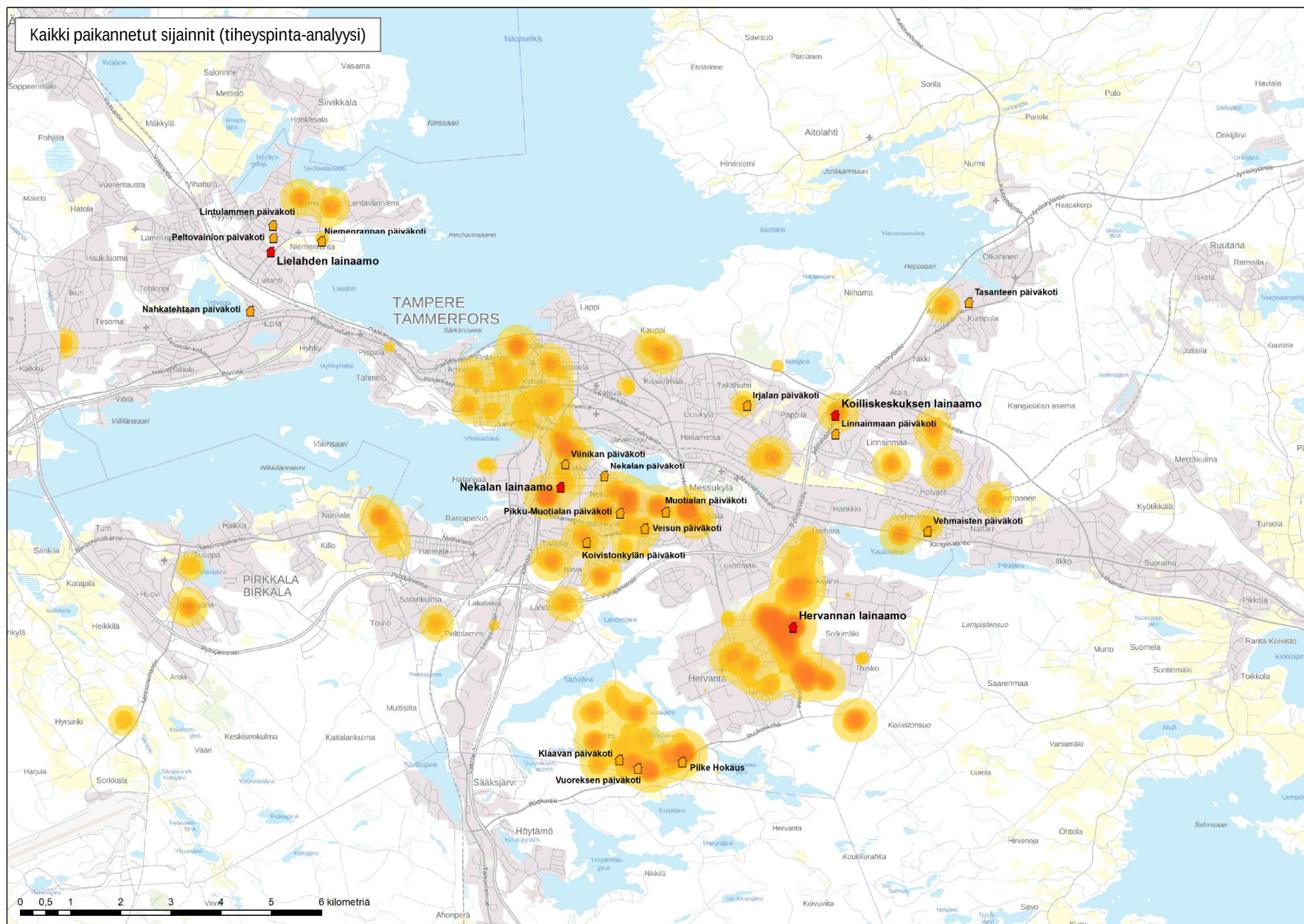
Välinekohtaiset ajosuoritteet

- Paikannusdataa saatiin kerättyä 16 pyörästä yhteensä 137 eri päivältä (21.6. – 4.11.2018)
 - Keskimäärin 3,2 havaintoa/pyörä/päivä (sisältää päivät jolloin pyörä ei ole liikkunut eikä havaintoja siten juurikaan saatu)
- Kaikkien välineiden yhteenlaskettu kokonaissuorite oli **9 005 km**
 - Keskimääräinen kokonaissuorite **560 km** yhtä pyörää kohden
 - Keskimääräinen päivämatka yhdellä pyörällä **4,3 km**
- Pisimmillään matkoja tehtiin Valkeakosken ja Tampereen välillä, jolloin maksimipäiväsuoritteeksi yhdelle pyörälle tuli **71 km**

VÄLINE	Havaintoja	Havaintopäiviä	Suorite yhteensä (km)	Keskimääräinen päivämatka (km)	Maksimi päivämatka (km)
Sähköpyörä 1	320	134	225	1,7	15,8
Sähköpyörä 2	314	133	282	2,1	17,8
Sähköpyörä 3	529	137	523	3,8	36,0
Sähköpyörä 4	424	136	605	4,4	25,9
Sähköpyörä 5	465	136	678	5,0	49,3
Sähköpyörä 6	544	132	980	7,4	42,5
Sähköpyörä 7	305	132	287	2,2	16,7
Sähköpyörä 8	255	63	515	8,2	32,8
Sähköpyörä 9	311	131	244	1,9	16,3
Sähköpyörä 10	341	134	497	3,7	16,4
Sähköpyörä 11	472	136	575	4,2	68,4
Sähköpyörä 12	466	137	808	5,9	70,8
Sähköpyörä 13	483	135	828	6,1	40,9
Sähköpyörä 14	390	133	411	3,1	34,5
Sähköpyörä 15	511	135	966	7,2	47,8
Sähköpyörä 16	445	133	581	4,4	22,2

Tampere-Lempäälä-Tampere-Teisko

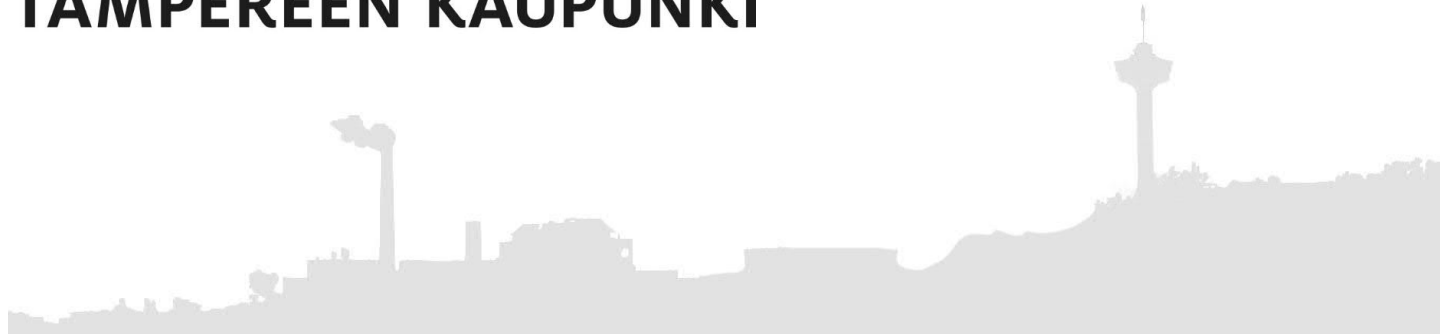
Valkeakoski-Tampere-Valkeakoski
(useampana päivänä)

5. Muksubussit

TAMPEREEN KAUPUNKI

Muksubussit

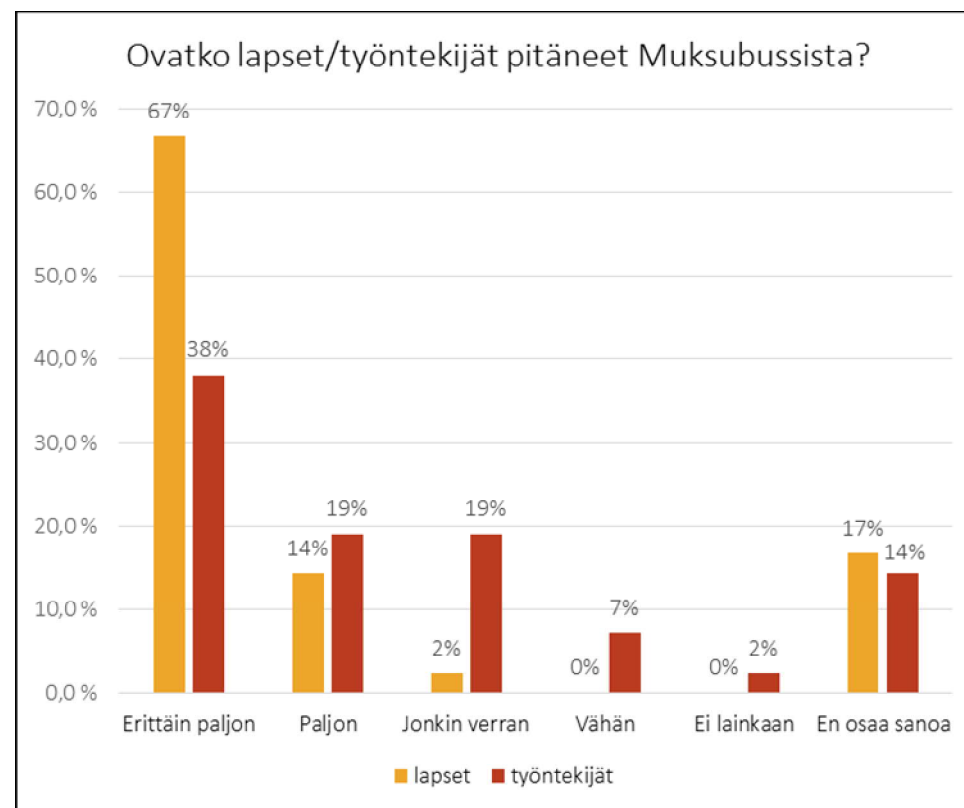
- Tampereen päiväkodeissa käytössä seitsemän muksubussia eli sähköavusteista laatikkopyörää.
- Muksubussit käytössä helmikuusta alkaen.
- Muksubussit otettiin käyttöön liikkumisen ohjauksen hankkeen ulkopuolisella rahoituksella, muksubussien viestintää ja kokemusten keräämistä yhdistettiin hankkeeseen.
- Muksubussit jatkavat toimintaansa myös 2019.

kuvat: Pirkko Seppä

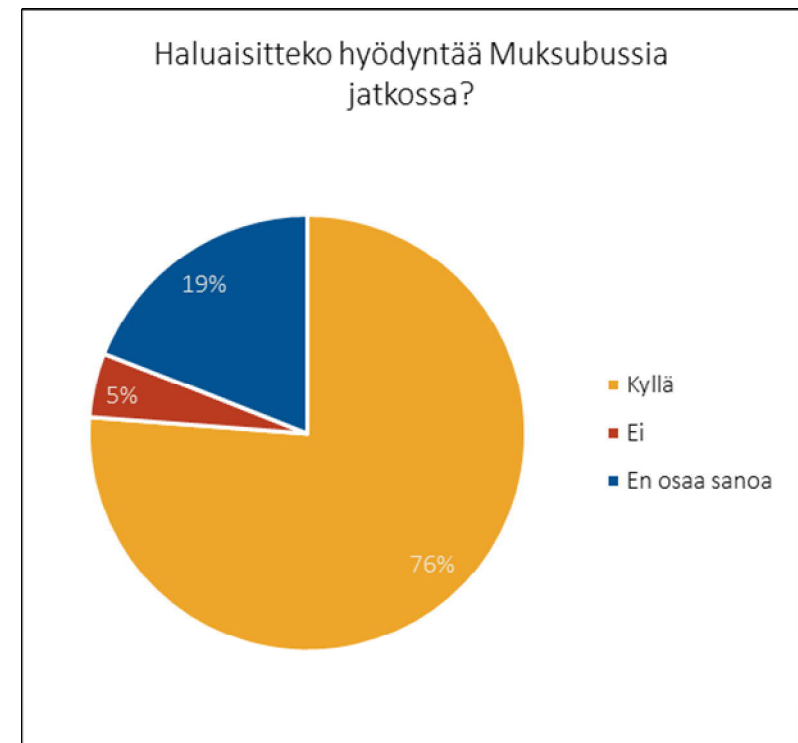
Muksubussin käyttökokemusten yhteenveto

- Muksubussin kokemuksia kartoittavaan kyselyyn saatiin 42 vastausta 11:sta päiväkodista. Kysely oli auki 26.9-12.10.2018 välisenä aikana.
- Yli puolessa (6kpl) päiväkodeista Muksubussi oli ahkerasti käytössä joka päivä tai vähintään kerran viikossa. Muissa (5kpl) käyttö oli harvempaa.
- Muksubussien ansiosta lähes puolet vastaajista tekivät retkiä useammin (45%) sekä pidemmälle (43%). Sekä lapset että aikuiset pitivät Muksubussilla ajelusta.
- Päiväkodeissa, joissa käyttö oli jäänyt vähäiseksi, koettiin viestinnän ja ohjeistuksen olleen riittämätöntä. Muksubussin mukaan kaivattiin myös pyöräilykypäriä lapsille.

Muksubussin käyttökokemusten yhteenveto

- Suurin osa (3/4) vastaajista haluaisi hyödyntää Muksubussia myös jatkossa.
- Eniten Muksubussin käyttöä oli rajoittanut kahden aikuisen tarve retkillä (29 %) ja liikenneturvallisuusongelmat reitillä (15 %).
- Muita mainittuja käytön esteitä olivat mm. liian lyhyt laina-aika (viikko), sopivan säilytystilan puute ja käyttöönoton kankeus (mm. akun ja avainten nouto, kuljetus ahtaan pihan läpi).
- Päiväkodit olivat saaneet Muksubussista erittäin paljon positiivista palautetta niin lapsilta, vanhemmilta kuin ohikulkijoilta. Vaikka osa työntekijöistä olivat olleet ennakoluuloisia käytön suhteen, oli kokeilun jälkeen Muksubussista pidetty.

6. Pyöräilytapahtumat ja matkalippukampanja

TAMPEREEN KAUPUNKI

Päiväkotien pyöräilytapahtumat

- Kolmella päiväkodilla järjestettiin koko perheen pyöräilyaiheiset tapahtumat. Tapahtumat järjestettiin:
 - 20.9. Nekalan koululla
 - 21.9. Mäyränmäen Pilke Hokauksessa
 - 10.10. Vehmaisten päiväkodilla
- Paikalle oli hankittu pyörähuollon ammattilaiset opastamaan ja toteuttamaan pyörän huoltoa. Lisäksi taitoradalla lapset pääsivät testaamaan pyöräilytaitojaan.
- Palkinnoksi lapset saivat diplomit, pienen pyörän lampun sekä heijastimet.

Tunnelmia päiväkotien
pyöräilytapahtumista

Matkalippukampanja

- Pyörälainaamokokeilussa mukana olleiden päiväkotien perheille ja henkilökunnalle tarjottiin Nyssen matkakorttietuus (10 €) uusille matkakortin hankkijoille.
- Mainos lähetettiin sähköisten tiedotuskanavien kautta perheille (Helmi, sähköposti jne.)
- Koodin käytössä oli ongelmia. Koodi lähti leviämään kohderyhmän ulkopuolelle ja kampanjan vaikuttavuutta ei sen vuoksi voitu tutkia.

**Pyöräilykausi jatkuu.
Mutta bussillakin pääsee.**

**Erikoistarjous
tämän päiväkodin
huoltajille!**

**Valitse kulkutapa päivän ja filiksen mukaan.
Hyppää Nyssen kyytiin, se vie perille!**

Nyt kannattaa hankkia matkakortti, jos sellaista ei vielä ole. Pyöräilykelien viiletessä tarjoamme 10 euron edun uusille matkakortin hankkijoille.

Tarjous koskee Nella Nettilatauspalvelusta tilattuja matkakortteja (edellyttää vahvaa tunnistautumista, kortin hinta 5 euroa). Tilaa ensimmäinen matkakorttisi 5.11. - 18.11. välisenä aikana ja sinulle postitetaan kortin mukana koodi, jolla saat 10 euron edun Nella Nettilatauspalvelussa. Koodi on käytettävissä 30.11. asti. Tarjous koskee ainoastaan tämän päiväkodin asiakasperheiden uusia matkakortin hankkijoita.

TAMPERE

Kulje viisaasti

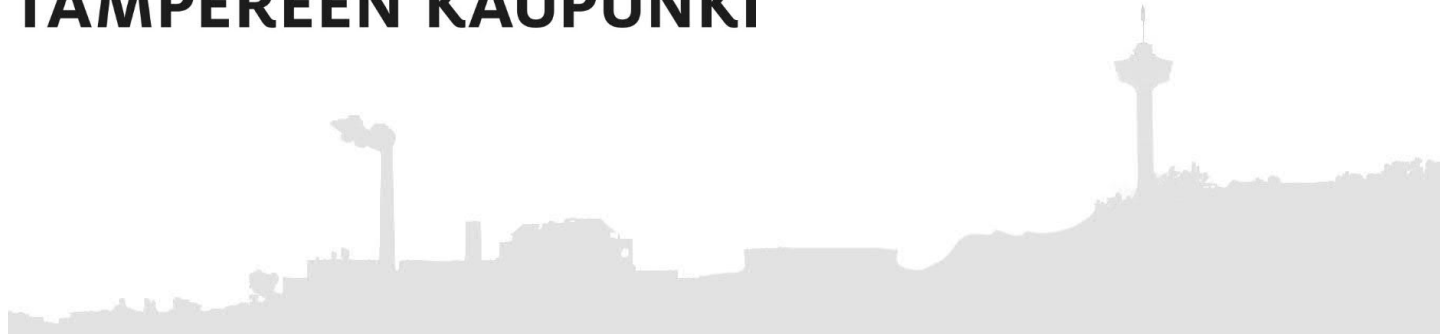
TAMPEREEN KAUPUNKI

SITOWISE

7. Talvikampanja

TAMPEREEN KAUPUNKI

Lainaamotoiminnan jatko: talvikampanja

- Talvikampanja joulukuu 2018-huhtikuu 2019
- Tavoite lisätä ympärivuotista pyöräilyä ja tarjota kokeilumahdollisuus oman sähköavusteisen pyörän hankintaa harkitseville.
- Mahdollisuus kerätä kokemuksia myös henkilöstön matkustuskäytäntöjen kehittämiseksi (pysäköintipaikka vs. työsuhdesähköpyörä).
- Kysely kaikille päiväkodeille. Vapaaehtoisia tuli lyhyessä ajassa n. 60, jokaiselle tarjotaan pyörä kuukaudeksi.
- Talvikampanja toteutetaan vuoden 2019 osalta Liikkuva koulu -hankkeen ja EU:n Horizon 2020 tutkimus- ja innovaatio-ohjelman rahoittaman STARDUST-projektin rahoituksella. STARDUST kerää talvikampanjan pyörien data-aineistoa.

Talvikampanjan palaute

- Talvikampanjan osalta palauteanalyysi valmistuu vasta keväällä. Ensimmäisiltä käyttäjiltä palaute kerätty sähköisen lomakkeen kautta.
- Palaute erittäin myönteistä!
- Kuukauden kokeilujaksolla enimmillään lainaaja on pyöräillyt 738 km.
- Eniten pyörillä on tehty 2,5-5 km mittaisia työmatkoja.

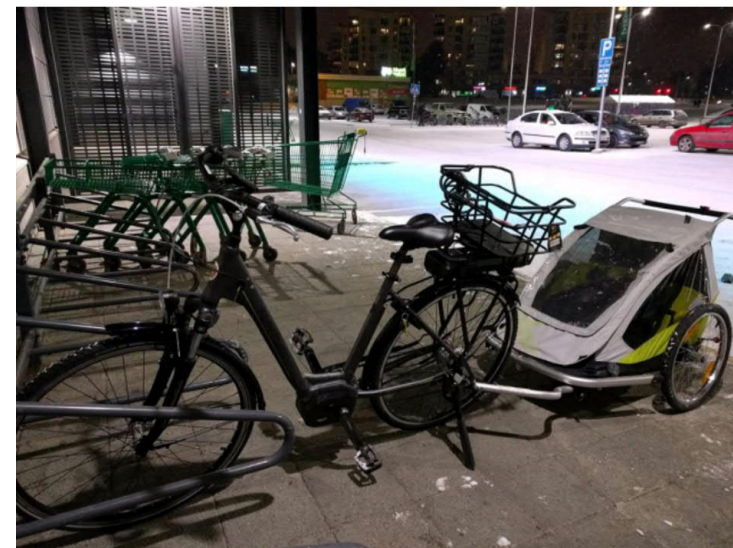
Marta Pyökkimies

23. jouluk. 2018 kello 10.32 • 🧑

Monet varmaan käyvät yleensä ruokakaupassa siten, että ostavat ns. kaiken kerralla. Minä en tee koskaan niin. Paitsi eilen! Kävin peräkärryn kanssa Prismassa tekemässä jouluruokaostokset. 😊

(Tai siis melkein kaikki jouluruokaostokset...vaatii vielä harjoittelua...)

Samalla reissulla meni rikki 100 km tällä pyörällä!

Kokeilijan Facebook-päivitys. Julkaistu hänen luvallaan.

Talvikampanjan avoimia palautteita

Pyörä oli kiva ja innosti liikkumaan, toivon että kokeilu olisi myös kesällä. Erityiskiitos Sarkan hlökunnalle nopeasta ja ystävällisestä palvelusta, kun pyöräni jarrut reistailivat.

Pyörä on ihan mahtava peli ja hymyssä suin pyöräilin. Todella suositeltava kulkupeli.

Todellakin toivon jatkoa tällaiselle kokeilulle. Itse en ole koskaan aiemmin pyöräillyt talviolosuhteissa näin paljon ja noin innolla. Osui hyvään aikaan lainausaika, kun yleensä viihdyn hiihtoladulla. Nyt oli huonot hiihtokelit koko joulukuun. Kiitos!

Aivan upea kokemus, työmatka 11km,mäkinen reitti menomatka töihin, kotiinpaluu helpompi. Tavallisella pyörällä liian rankka näin talvella. Sähköpyörällä todella hienoa. Viikon pyörä pois käytöstä huollon takia, vaihteet reistaili pakkaskelillä alkukuusta.

Sähköpyörä oli uusi kokemus minulle, mutta positiivisesti miellyttävä ja mukava. Vaikkakin kyseinen pyörä joka minulla oli ei ollut kunnoltaan mitään huippua, mutta hyvän tuntuman sai pyörän ominaisuuksiin. Kiitos mahdollisuudesta ja hyvää kevään odotusta

Tosi hyvä pyörä, turvallinen. Olisi mukavaa jos olis mahdollisuus vuokrata/huollattaa pyörää ns.työduhde-etuna.

Tosi hyvä juttu oli tämä lainausmahdollisuus! Minusta tuli kokeilun myötä talvipyöräilijä ja ostin itselleni uuden pyörän nastarenkailla.

Sähköpyörällä on kevyt ja nopea polkea. Joinain päivinä käytin sitä työmatkoilla, vaikka meidän perheen autoakin olisi ollut mahdollisuus käyttää.

TAMPEREEN KAUPUNKI

8. Lainaamotoiminnan palaute

”Todella hyvä kokeilu, sillä en olisi tullut ajatelleeksi sähköpyörän mahdollisuuksia ilman tätä lainausjaksoa. Jotenkin olin mieltänyt sähköpyörän enemmän sellaisten ihmisten kulkuvälineeksi, jotka eivät enää jaksaa polkea tavallisella pyörällä, mutta itse asiassa sähköpyörä lisää myös meidän "tavallisten" pyöräilijöiden pyöräilykilometrejä ja nimenomaan madaltaa kynnystä valita liikkumisvälineeksi pyörän. Lisäksi sain testattua pyöräkärä, jonka hankintaa olin jo aiemmin pohtinut. Testijakso vahvisti, että pyöräkärä toimisi meidän käytössämme hyvin. Sähköpyörän ja pyöräkärän yhdistelmä oli aivan lyömätön, tuntui toimivan joka tilanteeseen!”

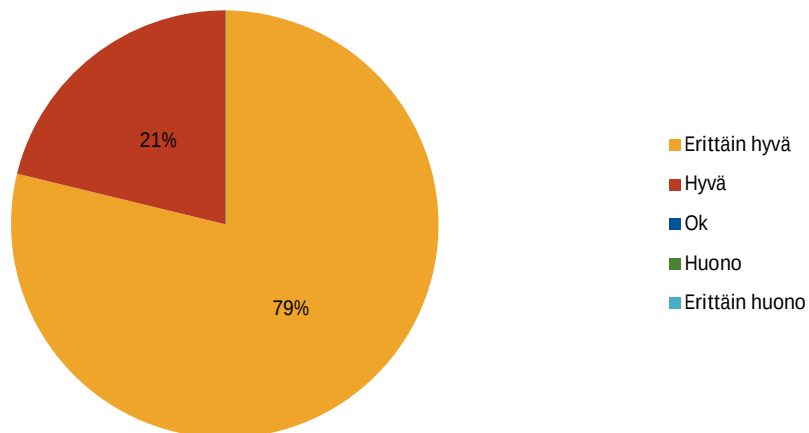
SITOWISE

Palautekysely

YLEISTÄ

- Käyttäjille lähetettiin lainajakson päättymisestä muistuttava muistutusviesti, jonka yhteydessä kysyttiin palautetta pyörälainaamon toiminnasta
- Palautteita saatiin yhteensä **33** kpl kymmenen eri päiväkodin lasten vanhemmilta. **Vastausprosentti 20 %.**
- Saatu palaute oli erittäin positiivista. Yli kolme neljäsosaa vastaajista antoi kokeilulle yleisarvosanan ”erittäin hyvä”.

Yleisfiilis liikkumisvälineiden kokeilumahdollisuudesta

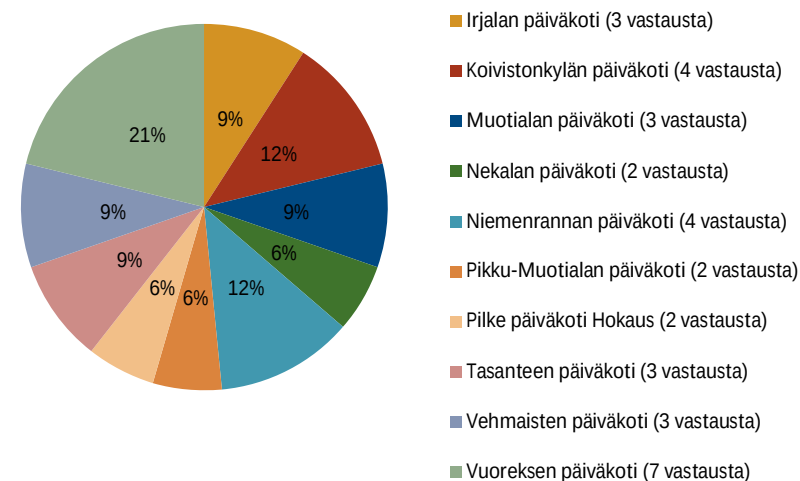

Erittäin hyvä = 26 vastaajaa
Hyvä = 7 vastaajaa

Keskiarvosana (Erittäin huono = 1 ... Erittäin hyvä = 5)

= 4,8

Valitse lainaamoon osallistuvien päiväkotien joukosta omasi

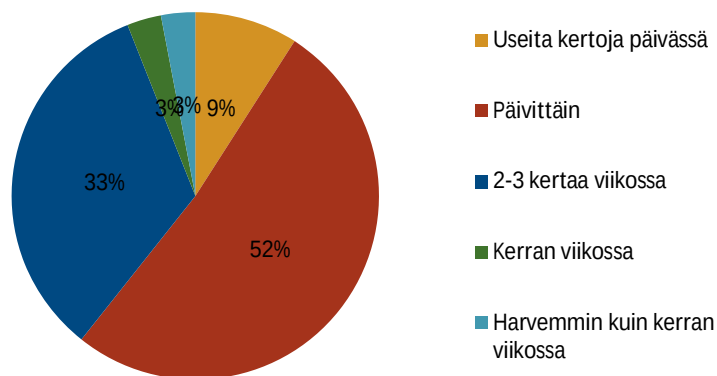

Palautekysely

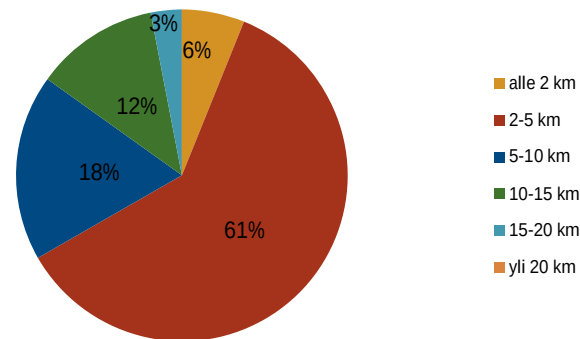
VÄLINEIDEN KÄYTTÖ

- Kaikkiaan 61 % vastaajista käytti lainaamaansa välinettä päivittäin.
- Tyypillisin matkan pituus oli 2-5 km (61 % vastaajista).
- Välineitä käytettiin monipuolisesti päiväkotiin kulkemiseen, työ- ja opiskelumatkoihin sekä vapaa-ajalla tehtäviin matkoihin.

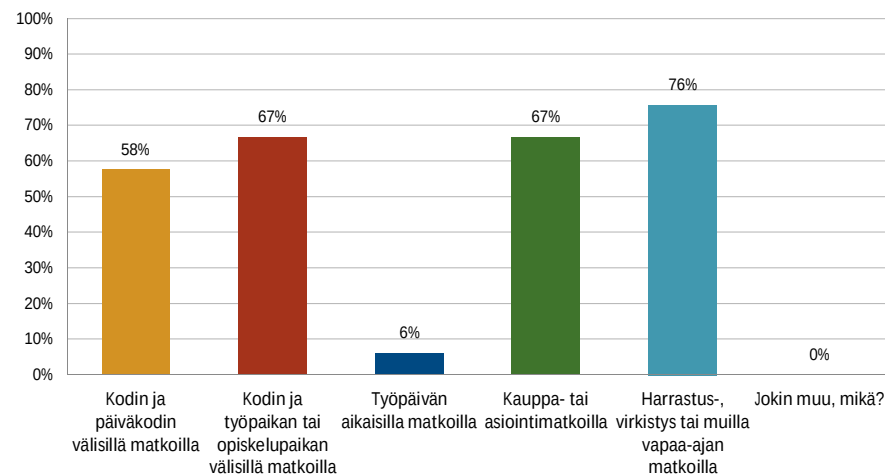
Arvioi, kuinka usein käytit lainaamaasi välinettä?

Minkä mittaisia matkoja teit tyypillisesti lainavälineellä? Arvioi yhdensuuntaisen matkan kokonaispituus

Minkä tyyppisillä matkoilla käytit lainavälineitä? Voit valita useampia vaihtoehtoja.

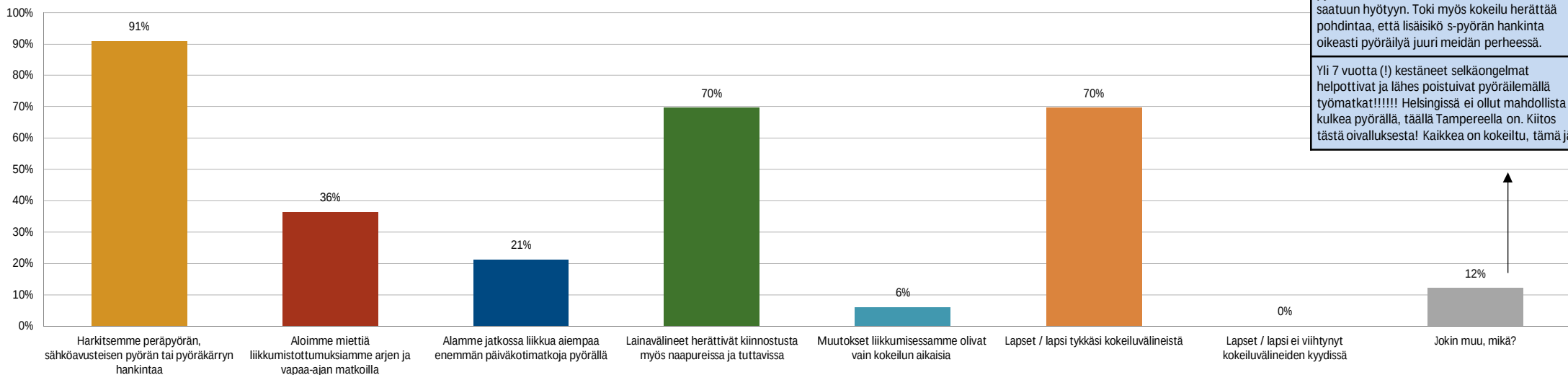

Palautekysely

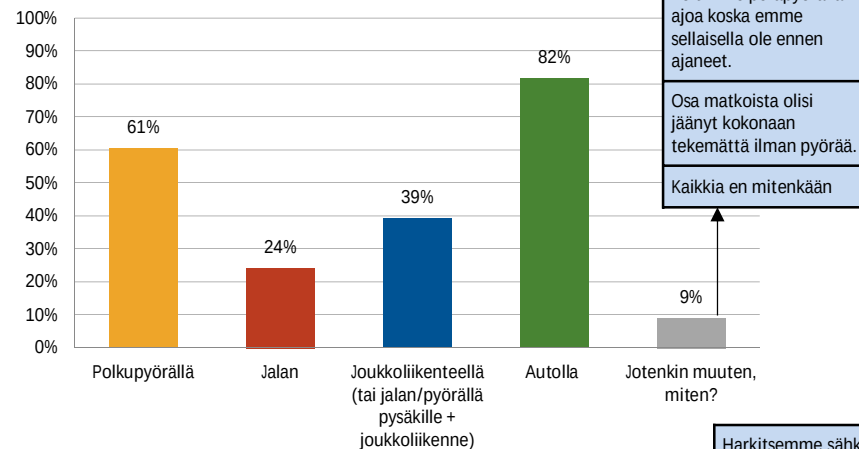
KOKEILUN VAIKUTUS LIIKKUMISEEN

- Yli 80 %:lla vastaajista lainattu väline korvasi ainakin osittain henkilöauton käyttöä.
- Peräti 30 vastaajaa (91 %) ilmoitti harkitsevansa peräpyörän, sähköavusteisen pyörän tai pyöräkärryn hankintaa

Arvioi kokeilun vaikutuksia. Voit valita useampia vaihtoehtoja.

Miten olisit kulkenut lainaamon välineillä tekemäsi matkat normaalitilanteessa?
Voit valita useampia vaihtoehtoja.

Koitimme peräpyörällä ajoa koska emme sellaisella ole ennen ajaneet.

Osa matkoista olisi jäänyt kokonaan tekemättä ilman pyörää.

Kaikkia en mitenkään

Harkitsimme sähköpyörän hankkimista, mutta niiden hinta tuntuu toistaiseksi vielä liian kalliilta.

Kokeilu ainakin herätti keskustelua sähköpyörän ja perinteisen pyörän eroista siitä, että onko s-pyörän hinta vielä oikealla tasolla suhteessa saatuaan hyötyn. Toki myös kokeilu herättää pohdintaa, että olisiko s-pyörän hankinta oikeasti pyöräilyä juuri meidän perheessä.

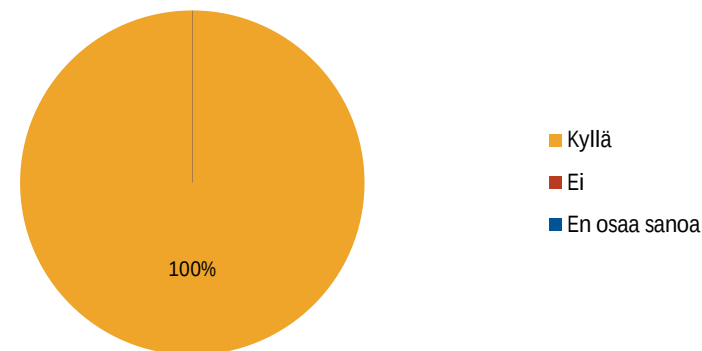
Yli 7 vuotta (!) kestäneet selkäongelmat helpottivat ja lähes poistuivat pyöräilemällä työmatkat!!!!!! Helsingissä ei ollut mahdollista kulkea pyörällä, täällä Tampereella on. Kiitos tästä oivalluksesta! Kaikkea on kokeiltu, tämä jää.

Palautekysely

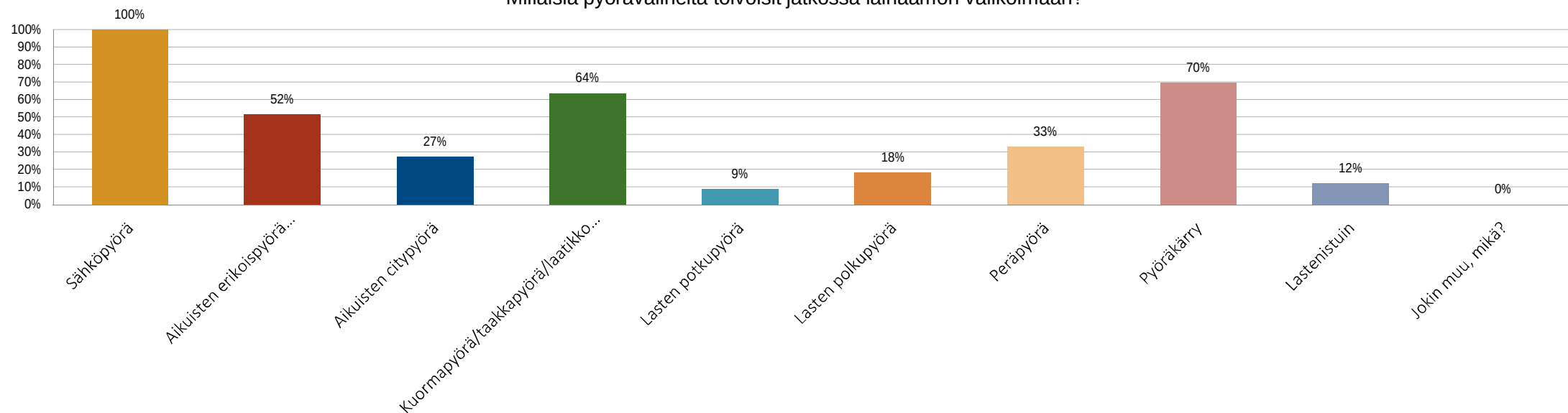
LAINAAMON TARPEELLISUUS

- Kaikki vastaajat toivoivat lainaamotoiminnan jatkumista myös tulevaisuudessa.
- Kaikki vastaajat toivoivat sähköpyöriä lainaamon valikoimaan. Myös pyöräkärriä (70 % vastaajista), kuorma-/taakka-/laatikkopyöriä (64 %) sekä aikuisille tarkoitettuja erikoispyöriä (52 %) toivottiin valikoimaan.

Olisiko välinelainaamolle mielestäsi tarvetta myös jatkossa?

Millaisia pyörävälineitä toivoisit jatkossa lainaamon valikoimaan?

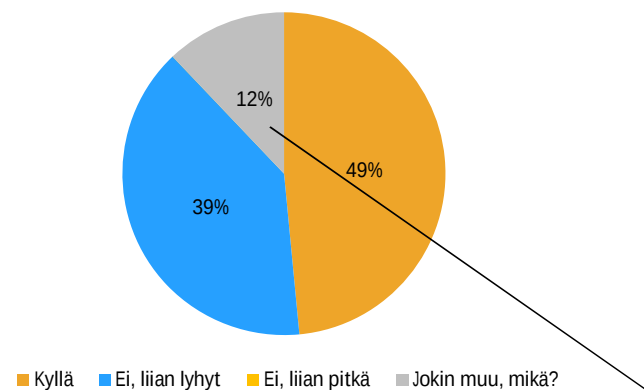

Palautekysely

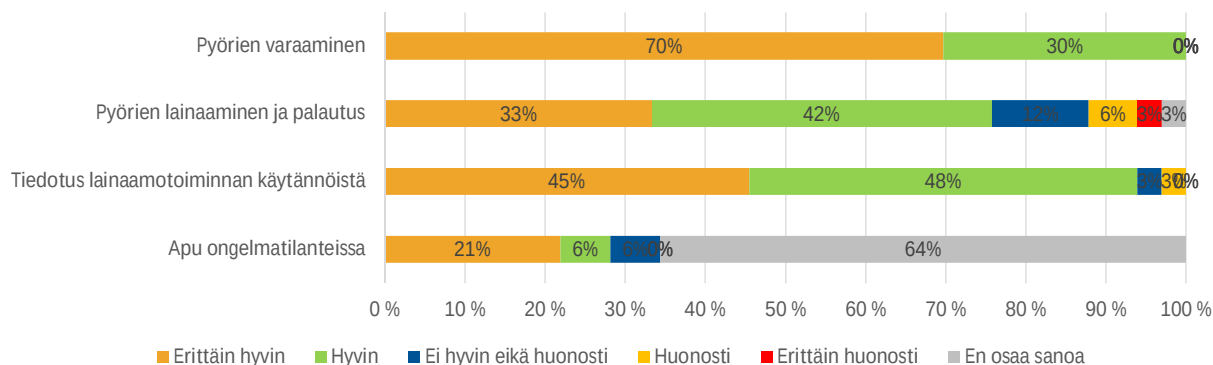
TOIVEET JA KEHITYSIDEAT

- Noin puolet vastaajista arvioi laina-ajan pituuden (13 vrk) sopivaksi ja noin 40 % liian lyhyeksi.
- Pyörien varaamiseen kaikki vastaajat olivat tyytyväisiä (30 %) tai erittäin tyytyväisiä (70 %).
- Eniten tyytymättömyyttä esiintyi pyörien lainaamiseen ja palauttamiseen liittyvissä käytännöissä, joskin senkin osalta $\frac{3}{4}$ vastaajista oli tyytyväisiä.

Oliko laina-ajan pituus mielestäsi sopiva (13 vrk)?

Miten lainaamo mielestäsi toimi varauskalenterin, pyörien hakemisen ja palautuksen osalta sekä ongelmatilanteissa?

Meillä oli heinäkuusta johtuen pidempi. 2 viikkoa on kumminkin hyvä kaluston kiertämisen kannalta parempi, ja viikko olisi lyhyt - lapsiperheen arjessa en tiedä viitisinkö viikon takia hakea lainaan kun tuntuisi että enemmän kuluu energiaa hakemiseen ja palauttamiseen kuin kokeilusta saatavaan iloon.

Heinäkuun laina-aika 4 viikkoa oli sopiva.

Ajoitus omien arkimatkojen osalta hankala, koska laina-aika ajoittui osittain vielä kesälomaan. Myöhemmin käyttöä olisi tullut enemmän!

3 viikkoa olisi hyvä

SITOWISE

Palautekyselyn poimintoja

”Kommentteja ja fiiliksiä välineisiin ja matkoihin liittyen (esim. mukavuus, laatu, helppous, liikkumisen turvallisuus)” OSA 1/2

Mahtavaa että peräpyörää pääsi kokeilemaan ja huomasin että lapsi pysyy pyörän kyydissä, joten samanlaisen peräpyörän voisi itsellekin hankkia. Pidempiä matkoja pystyy tekemään kun lapsi polkee perässä. Peräpyörän kanssa emme päässeet kokeilemaan hoitomatkoihin liikkumista pyörällä koska meillä kaksi lasta. Elokussa pääsemme kokeilemaan sähköpyörää ja kärryä ja lapsilla vaihtuu hoito lähemmäs kotia joten silloin pääsemme hoitomatka kulkemaan pyörillä.

Aivan mahtavaa, haluan oman sähköpyörän.

Tämä kokeilu oli kokemuksena huippu. Tykkäsin itsekin ajella sähköpyörällä, mutta varsinkin lapsi nautti silminnähden. Sadepäivinä ei ajeltu, mutta aina kun oli mahdollista, kuljimme päiväkotiin/töihin pyörällä. Mietin vastaavanlaisen setin ostamista tämän kokeilun jälkeen (tai vuokraamista). Pyörä oli helppokäyttöinen ja lapsi tykkäsi istua kärryssä.

Itselfäni pyöräilyä vähensi pyörän itselleni sopimaton istuin. Samoin kolme vaihdetta tuntui liian vähältä ja jalkajarru oudolta. Mukavammalla istuimella olisin pyöräillyt todella paljon enemmän. Muuten ehdottomasti kiva kokemus ja kyllä heräsi halu ostaa itselle sähköpyörä työmatka ajoon. Helppo ja mukava käyttää.

Todella mukavaa, että välineitä sai lainaan! Päädyimme ostamaan oman pyöräkärryn. Pyöräkärryn käyttöohje olisi ollut kiva, olisi se saattanut netistäkin tietty löytyä (en uskaltanut irroittaa kärryä pyörästä, kun en tiennyt miten se oikein irtoaa). Pyörä hakiessa olisi ollut kiva, että peräpyörän kiinnitykseen olisi ollut ohje ja työkalut lainattavissa, että olisi päässyt pyöräilemään kotiin heti.

Lapset pitivät peräkärryssä matkustamisesta todella paljon. Välineet olivat laadukkaita ja helppokäyttöisiä. Matkan pituudella ei enää sähköpyörällä ollut muuta merkitystä kuin ajallinen kesto (ajoimme 1-12 km matkoja).

Oli mukava kulkea ja lapset tykkäsi. Olisin toivonut kypärää lainaksi kun ei ole omaa pyörääkään. Elossa selvisin. :)

Aivan täydellinen väline liikkumiseen kaupunkialueella ja vähän pidemmällekin nimenomaan sen takia että pääsee itse helpommalla. Minulla oli lainassa yhdistelmä ja nyt unelmani on ostaa sähköpyörä omaksi. Lapsi nautti kyydissä olosta ja nukkui päiväuniakin siellä. Jarrut olivat aivan toista luokkaa kuin omassa pyörässä eli loistavat. Jäi kyllä ikävä pyörää kun piti palauttaa. Itse en omista autoa joten auttoi kauppareissuissa todella paljon.

Aivan mahtava juttu! Tuli liikuttua lähiympäristössä lasten kanssa paljon enemmän. Sähköpyörä lisää ulottuvuutta seikkailla lasten kanssa ilman autoa.

Tosi helppo käyttää ja sähköpyörälä matka taittuu helposti ylämäissäkin.

Positiivinen kokemus, ja harkinnassa on vakavasti sähköavusteisen pyörän hankinta. Päivähoitoa ei nyt sattunut olemaan, mutta minkäs sille voi kun on heinäkuu - ei epäilystäkään etteikö lapsi olisi tykännyt kärrykyidistä, sillä siitä on jo aikaisempaa kokemusta. Yllättävää oli kuinka näillä helpeillä työmatka tuntui jopa autoa miellyttävämmältä ja joutuisammalta.

Sähköpyörästä ja pyöräkärrystä jäi erittäin hyvä vaikutelma. Käyttö oli mukavaa ja helppoa. Sähköpyörä madalsi selvästi kynnystä valita pyörä auton sijasta kulkuvälineeksi myös vähän pidemmällä matkoilla tai sellaisilla matkoilla, joihin kuului paljon mäkiä. Meillä sähköpyörän ja pyöräkärryn yhdistelmä voisi hyvinkin korvata mahdollisen kakkosauton tarpeen.

Palautekyselyn poimintoja

”Kommentteja ja fiiliksiä välineisiin ja matkoihin liittyen (esim. mukavuus, laatu, helppous, liikkumisen turvallisuus)” OSA 2/2

Mahtava palvelu, toivottavasti jatkuu esim. välineiden vuokraamismahdollisuutena :)
Aivan loistava kokeilu, ihastuin sähköpyörään ja meinaan tulevaisuudessa hankkia sellaisen itselleni. Toki ne ovat melko hintavia, mutta tämä kokeilu osoitti, että sähköpyörää tulee käytettyä normaalia pyörää enemmän.
Huippua, että kaupunki tarjoaa tällaisen mahdollisuuden!
Hienoa että pääsi kokeilemaan sähköpyörää. Soveltui hyvin juuri lasten kuljettamiseen.
Pyörä oli erittäin mukava polkea. Työmatka 11km meni kuin leikiten.
Kuusivuotias ei enää mahdu peräkärryn kyytiin, eikä 4-vuotias jos vauva on kaukalossa, joten peräpyörällä pystyi kuljettamaan vain yhtä lasta kolmesta kerrallaan ja sen vuoksi ei sovi meidän tarpeisiin. Pelkkä sähköpyörä miehen pitkiin työmatkoihin on täydellinen.
Lapset (2 ja 4v) kiljuivat riemusta ja kikattivat kärryssä :)
Hienoa että erilaisia pyöriä pääsee kokeilemaan. Lapset kun eivät välttämättä innostu kärryistä ym joten parempi testata ennen oman hankintaa.
Sähköpyörä oli mukava, helppo ja nopea liikkumisväline päivittäiseen liikkumiseen.
Erittäin järkevä ja hyödyllinen kokeilu. Työkykyyn vaikutti suoraan sitä parantaen ja sairauslomia ehkäisten. Ja samalla tutustui Tampereen pyöräreitteihin ja sai innostusta liikkumiseen (olemme asuneet täällä 2 vuotta, emme omista pyöriä). Aiomme hankkia pyörät/sähköpyörät.
Huippua, että kaupunki tarjoaa tällaisen mahdollisuuden!
Kiitos mahdollisuudesta, kesälomareissujen takia pyöräily jäi vähälle, mutta oli tosi mukavaa kokeilla!
Jatkoa tälle kiitos!!!

9. Hankkeen viestintä

TAMPEREEN KAUPUNKI

Viestintä

- Kyselyistä viestittiin ja muistutettiin palvelupäälliköiden kautta päiväkodin johdolle ja vanhemmille. Tulokset jaettiin kaikille päiväkodeille.
- Perustettu internet-sivut www.tampere.fi/pyoralainaamo
- Pyöräilyviikon markkinointitempaus järjestettiin lauantaina 5.5.
 - Lainaamon 6 sähköpyörää ja 2 käräjä mukana
 - Paljon kiinnostuneita ja peräpyöriäkin kyseltiin
 - Projektista oltiin hyvin kiinnostuneita ja keskusta-aluetta toivottiin mukaan.
- Lainaamon käynnistymisestä viestitty
 - Päiväkodin johdolle ja henkilöstölle
 - Vanhemmille tiedote jaettavaksi ja laitettavaksi päiväkodin seinälle.
- Tampere-päivänä 30.9. esiteltiin sekä annettiin mahdollisuus kokeilla Lainaamon välineitä.
 - Piste saavutti suuren suosion, satoja kokeilijoita. Erityisesti sähköpyöriä käytiin testaamassa.
- Medianäkyvyys
 - Kaupungin sivuille tiedotteet pyörälainaamon käynnistymisestä sekä hankkeen päättymisestä sekä [nettiartikkeli](#).
 - Ylen internet-sivut, Tamperelainen ja Tampereen seudun viikkolehti
 - Yle Tampereen radiohaastattelu
 - Poljin-lehden artikkeli

Lehtijuttuja

Pyörälainaamo edistää kaupunkipyöräilyä

Mika Pesosen mukaan ideaalein tilanne olisi, jos työnantaja tarjoaisi sähköpyörän työsuhte-etuna.

Kuva: Suvi Roselli

SUVI ROSELLI

Tampereen kaupunki on jo pidemmän aikaa edistänyt monin tavoin kaupunkipyöräilyä. Tuorein keino on pilottihanke, jossa tiettyjen päiväkotien lasten vanhemmille on kesäkuun alusta lähtien tarjottu mahdollisuus kokeilla sähköpyöriä sekä lasten kuljettamiseen tarkoitettuja peräkärryjä ja peräpyöriä. Hankkeen ta-

Tampere kannustaa päiväkotilasten vanhempia kускаamaan muksuja pyörän kyydissä – lainaksi sähköpyöriä ja peräkärryjä

Lyhyet 15.6.2019 klo 16:00

Pyörälainaamon välineitä oli näytillä ja kokeiltavana pyöräilyviikon avajaistapahtumassa toukokuun alussa.

Heli Mansikka
@HeliMansikka

Tampereen kaupunki on käynnistänyt pyörälainaamopilotit Hervannassa, Linnainmaalla, Lielahdessa ja Nekalassa. Lainaamot tarjoavat lähipäiväkotien

10. Johtopäätökset ja kehittämis ehdotukset

TAMPEREEN KAUPUNKI

Onnistunut kokeilu

- Palautekyselyn lisäksi käytiin lokakuussa palaute- ja kehittämiskeskustelut Tampereen Sarkan ja Koilliskeskuksen lainaamoja hoitaneiden toimijoiden kanssa.
- Palaute oli sekä kyselyn että keskustelujen perusteella pääosin erittäin myönteistä, jopa ylistävää! Lainaamoasiakkaiden palautteissa esille nousivat:
 - Lapset viihtyivät pyöräkärryn kyydissä hyvin.
 - Autoilu väheni ja autottomien arki helpottui.
 - Oman sähköpyörän, kärryn ja peräpyörän ostopäätös helpottui, kun välineen soveltuvuutta omaan arkeen pääsi testaamaan. Jo lainaamotoiminnan aikana tehtiin hankintoja.
- Pyörälainaamopalvelulle on selvästi kysyntää. Jatkossa lainausmahdollisuuksia esimerkiksi työpaikkojen ja yleisötapahtumien kautta. Kaikki palautekyselyyn vastanneet toivoivat palvelulle jatkoa ja 79% vastanneista antoivat palvelulle arvosanan erittäin hyvä. Palautteiden perusteella moni innostui kokeilun myötä myös hankkimaan itselleen sähköpyörän tai pyöräkärryn.
- Erityisesti sähköpyörät ja pyöräkärryt olivat suosittuja. Peräpyörä ei saavuttanut suurta suosiota, mihin varmasti vaikutti sopimattomuus lainattaviin sähköpyöriin ja välineen tuntemattomuus.
- Lainaamotoimintaa kannattaa ehdottomasti jatkaa kunhan saadaan ratkaistua käytännön järjestelyt. Jatkossa pyörälainaamon valikoimaan kannattaa harkita myös kuormapyörän hankkimista, jota palautteissa toivottiin.
- Saatuun palautteeseen pyrittiin reagoimaan mahdollisimman nopeasti ja korjaamaan tilanne, mikäli mahdollista.

Sähköpyörän potentiaali henkilöauton korvaajana

- Ennen lainaamotoiminnan käynnistymistä suoritettuna taustatietokyselyn perusteella **42 %** kaikista kodin ja päiväkodin välisistä matkoista kuljettiin henkilöautolla. 2-10 km pituisista matkoista osuus on noin **60 %** ja yli 10 km matkoista noin **80 %**.
- Palautekyselyn perusteella tyypillisin yhdensuuntainen matkapituus lainavälineillä oli 2-5 km (**61 % vastaajista**) tai 5-10 km (**18 % vastaajista**). Vielä 10-15 km matkojakin tehtiin kohtuullinen määrä sähköpyörällä (**12 %**).
 - Lainaamon sähköpyörällä kuljettiin juuri niitä matkoja, jotka tavallisesti taitettiin henkilöautolla.
- Lainavälineitä kokeilleista 33 vastaajasta 27 eli **82 %** ilmoitti välineen korvanneen ainakin osittain henkilöauton käyttöä. Suurin potentiaali sähköpyörällä onkin siten nimenomaan henkilöautomatkojen korvaajana.
- Sähköpyöriä oli lainattavissa yhteensä 16 kappaletta ja niillä tehtiin keskimäärin noin 1 matka päivässä keskimääräisen päiväsuorituksen ollessa 4,3 kilometriä.
 - 4,5 kuukauden aikana (seurantajakso 137 päivää) 16 sähköpyörän voidaan katsoa korvanneen parhaimmillaan yli **2 000 henkilöautomatkaa** ja yli **9 000 henkilöautokilometriä**. Oletuksena on palautekyselyn perusteella saatu 82 % korvaavuus.
 - 100 sähköpyörää korvaisi samalla periaatteella **3000 henkilöautomatkaa** ja **12 900 henkilöautokilometriä kuukaudessa**. Mikäli aktiivisuus talvikaudella säilyisi kesän tasolla, olisi määrä 36 500 henkilöautomatkaa vuodessa (156 950 km).

" Yllättävää oli kuinka näillä helteillä työmatka tuntui jopa autoa miellyttävämmältä ja joutuisammalta. "

" Sähköpyörä madalsi selvästi kynnystä valita pyörä auton sijasta kulkuvälineeksi myös vähän pidemmillä matkoilla tai sellaisilla matkoilla, joihin kuului paljon mäkiä. Meillä sähköpyörän ja pyöräkärren yhdistelmä voisi hyvinkin korvata mahdollisen kakkosauton tarpeen. "

" Matkan pituudella ei enää sähköpyörällä ollut muuta merkitystä kuin ajallinen kesto (ajomme 1-12 km matkoja). "

" Sähköpyörä lisää ulottuvuutta seikkailla lasten kanssa ilman autoa. "

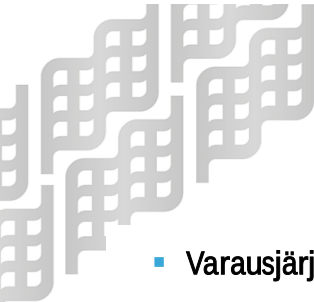
Kehittämisehdotukset – Lainaustoiminnan pyörittäminen 1/2

- **Mahdollisuuksien mukaan sama taho hoitamaan koko lainaustoimintaa**
 - Sama taho hoitamaan varausta, lainausta ja välineiden huoltoa. Lainaamotoiminnassa oli monta toimijaa mukana, mikä aiheutti jotain ongelmia: kaupunki, konsultti, Sarka ja Koilliskeskuksessa vielä pyörien luovuttaja. Yhteydenpito helpottuu, tieto kulkee ja väärinkäsitysten riski pienenevät.
 - Lainaamotoiminta vie työaika.
- **Lainaustoimintaa pyörittävien riittävä opastus**
 - Jokainen toimintaan osallistuva ohjeistetaan välineiden käyttöön. Omakohtaiset kokemukset välineiden käytöstä myös hyödyksi.
 - Annetaan välineiden käyttöohjeet myös paperilla. Kuvat helpottavat hahmottamista.
 - Annetaan selkeät toimintaohjeet, miten toimitaan ongelmatilanteessa.
- **Lainaaajien riittävä ohjeistaminen välineiden käyttöön**
 - Lainaamotoimintaa toteuttavat näyttävät jokaiselle lainaajalle kädestä pitäen tärkeimmät välineiden käyttöohjeet. Sähköpyörän osalta, mistä virta laitetaan päälle ja miten avustustehoa säädetään.
 - Lisäksi laaditaan ja jaetaan kuvalliset ohjeet käyttäjille.

Kehittämis ehdotukset – Lainaustoiminnan pyörittäminen 2/2

- **Kuvalliset ohjeet lainausta toteuttavalle henkilöstölle välineiden mukana kulkevista tarvikkeista**
 - Ohjeesta voi tarkistaa helposti, onko kaikki osat palautettu (vaijerilukko, laturin johto ja laturin adapteri).
- **Haku- ja palautusajankohdat laajalla aikaikkunalla.**
 - Lainaajat kaipaavat laajempia lainaus- ja palautusajankohtia. Paljon tiedusteluja, voiko välineet palauttaa muuna ajankohtana ja pyöriä myös jätettiin minne sattuu, jos ajankohdat eivät sopineet.
 - Ajankohdat myös virka-ajan ulkopuolella.
 - Lainaamojen kankeus tunnistettiin jo hankkeen alussa, mutta haluttiin päästä silti nopeasti liikkeelle lainaamotoiminnan kanssa.

Kehittämis ehdotukset – Yleiset järjestelyt

- **Varausjärjestelmän käyttöönotto**

- Vaikka varausjärjestelmä oli ”karvalakkimallia”, tähän suhtauduttiin suurella ymmärryksellä eikä kielteistä palautetta juurikaan tullut. Varaukset sähköpostilla vaativat kuitenkin paljon henkilöresurssia ja lisäävät virheiden riskiä.
- Varsinaisen varausjärjestelmän käyttöönotto on jatkossa suositeltavaa esim. kaupungin Varaamo-järjestelmä?
- Varausjärjestelmästä automaattisesti vahvistus- ja varausviestit.

- **Lainaamotilat kannattaa sijaita lähellä asuin- tai työpaikka-alueita, haku- ja palautusajat joustaviksi**

- Lainaamotilojen sekä pyörittävien henkilöiden löytäminen oli vaikeaa. Päiväkodeissa tilaa välineille ei ollut ja mm. kirjastot eivät voineet ottaa lisää työtä vastuulleen.

- **Käytännöt suunnitellaan ja tarpeen mukaan muokataan varausta/lainausta/huoltoa toteuttavien kanssa.**

- Kuulumiset vaihdetaan riittävän usein, esim. 1krt/kk, jotta voidaan ketterästi reagoida muutostarpeisiin.
- Tärkeiden muutosten perille meno varmistetaan puhelimitse pelkän sähköpostin sijaan.
- Vastuu vuoropuhelun onnistumisesta on jokaisella toimintaan osallistuvalla osapuolella.

- **Pantin käyttöönotto tai vuokramaksun periminen**

- Välineitä käsiteltiin pääsääntöisesti huolellisesti eikä ilkivaltaa ollut. Ennakkohuoli ilmaiseen lainaukseen liitetyistä ongelmista oli siis lähes turha. Pieni maksu voisi kannustaa huolehtimaan välineistä sekä palauttamaan ne ajallaan. Tosin sen kerääminen lisäisi byrokratiaa. Monimutkaisia sopimusehtoja tai korvausvelvollisuutta ei nähty tarkoituksenmukaisina.

Kehittämis ehdotukset – Vuokravälineet

- Kannattaa panostaa vuokravälineiden laatuun, koska vuokraus-/lainauskäytössä ne ovat kovassa käytössä.
- Pyörien satuloissa kannattaa olla pikalukitus satuloiden säätöön. (HOIDETTU)
- Pyörien oman lukon lisäksi vaijerilukko on tarpeellinen varkaustapausten välttämiseksi. (HOIDETTU)
- Varaosia kannattaa olla varalla rikkoutumisen ja häviämisen varalle. (HOIDETTU)
- Pyörien talvirenkaat lisäävät vuosittaista käyttöaikaa (HOIDETTU)
- Sähköpyörä + peräkärry –yhdistelmä oli erityisen suosittu. Myös laatikkopyöriä toivottiin lainausvalikoimaan.
- Asiakkailta tulleet kehittämisasiat liittyivät pyörien osalta seuraaviin teemoihin:
 - Välineisiin liittyvät ja sähköpyörän ”laatuun” liittyvät ongelmat: peräpyörä hankala asentaa, soittokellon ja sivupeilien puute, ”mummomalli” jalkajarrulla epämieluisa kokeneille polkijoille, pyörän koko ei kaikille optimi, vaihteiden vähyys, toive pelkästä käsijarrusta
 - Sähköpyöräilyyn yleisesti liitetty ongelmat: raskas polkea ilman avustusta, sähköpyörältä olisi toivottu lisää vauhtia (max on 25km/h), pyörän ajoittainen nykiminen
 - Yleiset liikenneympäristöön ja pyöräpalveluihin liittyvät asiat: pyöräteiden kunto ja talvikunnossapito
Tampereella, pyörän säilytykseen liittyvät ongelmat kaupungilla tai omassa taloyhtiössä, kärryn tilantarvetta ei ole huomioitu väylillä.

Lisätietoja projektista

Lisätiedot projektista, taustakyselyn, palautteiden ja pyörien seurannan tarkemmat analyysit saatavilla:

Sanna Ovaska

Tampereen kaupunki

sanna.ovaska@tampere.fi

040 801 3125

